

UDC 930.85 (4—12)

YU ISSN 0350—7653

ACADEMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

COMITE INTERACADEMIQUE DE BALKANOLOGIE
DU CONSEIL DES ACADEMIES DES SCIENCES ET DES ARTS
DE LA R.S.F.Y.

INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

BALCANICA

ANNUAIRE DE L'INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

XXI

BELGRADE
1990

BALCANICA XXI, Beograd 1990, 1—411.

ОКРУГЛИ СТО „КНЕЗ ЛАЗАР — ИСТОРИЈА И ТРАДИЦИЈА“
У КРУШЕВЦУ И БУПРИЈИ (8—10. СЕПТЕМБРА 1989)

Видовдан (28. јун) 1989. био је јубиларни. Српски народ и Српска православна црква прославили су шест векова од Косовске битке, једне од најсудбоноснијих у њиховој историји. Њен трагичан исход и мученичка погибија кнеза Лазара од инопаеменика у одбрани своје отаџбине, православне цркве, њеног учења и светиња оставили су најдубљи траг у свести и бићу српског народа. Смрт кнеза Лазара народ је схватио као жртву и мучеништво које у хришћанском поимању има посебно значење. Косовска идеологија о трајним духовним опредељењима и идеалима много је помогла да српски народ лакше поднесе сва мученичка страдања за време вишевековног турског ropства.

У току 1989. одржани су бројни скупови у земљи и иностранству на којима је осветљавана Косовска битка и њене последице. Централна прослава одржана је на Косову пољу код манастира Грачанице (служење св. литургије) и на Газиместану, месту саме битке.

Завршна свечаност прославе шест векова Косовске битке била је у манастиру Раваници код Буприје, 9. и 10. септембра, у коју су, после 299 година, враћене мошти св. кнеза Лазара. Првог дана свештентсво и народ свечано су дочекали свеца и служено је бденије, а другог дана служена је св. архијерејска литургија.

У прославу су се укључиле и скупштине општине Крушевац и Буприје, које су формирале Одбор за обележавање 600-годишнице Косовског боја. Одбор је организовао округли сто са темом „Кнез Лазар — историја и традиција“, и поверио Балканолошком институту САНУ да изабере предаваче и теме. Пет чланова Института (Р. Самаршић, Д. Драгојловић, М. Стојановић, Д. Давидов и Ј. Радовановић) поднели су реферате, а четвори-

ца предавача били су ангажовани са стране (П. Васић, С. Петковић, Р. Тричковић и В. Ристић).

Крушевац и Буприја су градови који су тесно везани за личност кнеза Лазара. Крушевац је био престоница кнежева из које је с војском кренуо у Косовску битку. Кнез Лазар је подигао велики утврбени град с кулама, палате и у њему цркву Св. архијакона Стефана која се данас зове Лазарица.

У близини Буприје кнез Лазар је 1376—81. подигао манастир Раваницу, посвећену Вазнесењу Господњем (Св. Спасу), да у њој буде сахрањен. Сачуван је део првобитних фресака високих уметничких вредности. Кнез Лазар је манастиру даровао скупоцене сасуде и тканине, многа села и винограде. Оградио га је зидом са седам кула. После погибије у Косовској бици тело кнеза Лазара било је сахрањено у цркви Вазнесења Христовог у Приштини. У манастир Раваницу свечано је пренето 1391. и ту лежало до 1690. године. За време велике сеобе Срба под пећким патријархом Арсенијем III Црнојевићем раванички монаси, у бекству испред освете Турака, пренели су мошти св. кнеза Лазара у далеку Сентандреју више Будима. Ту су подигли дрвену капелицу и у њу положили мошти. После обнове манастира Враника (сремске Раванице) у Фрушкој гори, тело кнеза Лазара је 1697. пренето у овај манастир у коме је остало до 1942. године. Тада је, због усташких злочина, пренето у Саборну цркву у Београд. После 299 година, 9. септембра 1989, мошти св. кнеза Лазара су, уз велике црквене свечаности, враћене у његову задужбину манастир Раваницу.

Овај догађај је био повод да се у Крушевцу и Буприји организује округли сто „Кнез Лазар — историја и традиција“ на

коме су осветљени оајци Косовске битке у историји, књижевности, уметности, теологији и оријенталистици. Ради потпунијег увида у садржај округлог стола ево м имена аутора и наслова њихових предавања: академик Радован Самарџић, *Косовски завет*, др Миодраг Стојановић, *Кнез Лазар у народној поезији*, Јанко Радовановић, *Небеско опредељење светог кнеза Лазара*, др Драгољуб Драгојловић, *Монаштво у Поморављу у XIV и XV веку*, др Павле Васић, *Крушевац у уметности*, Владислав Ристић, *Архитектура Лазарице и њој сродни споменици*, др Сретен Петковић, *Представе кнеза Лазара у сликарству*

турског периода, др Динко Давидов, *Обнова култа кнеза Лазара у Подунављу и његов лик у српској графици XVIII века* и др Радмила Тричковић, *Турски извори о Косовском боју*.

Предавања су одржана 8. септембра у свечаној сали старе зграде Скупштине општине у Крушевцу, а 9. септембра у сали Школе за музичке таленте у Буприји. Сале су биле пуне слушаалаца који су с интересовањем пратили занимљива и стручна излагања.

Учесници скупа присуствовали су црквеним свечаностима у манастиру Раваници.

Јанко Радовановић